

Ἐκθεση ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΜΩΡΑΙΤΗ

693.717.8812

www.kmoraiti.gr

23/8/2020

ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΣ

Α. Τα είδη του συλλογισμού με βάση τη συλλογιστική πορεία, δηλαδή την πορεία σκέψης:

- **Παραγωγικός συλλογισμός:** (από το γενικό στο ειδικό). Παραγωγικός είναι ο συλλογισμός που ξεκινά από κάτι γενικό και καταλήγει σε ένα ειδικό και συγκεκριμένο συμπέρασμα. Δηλαδή, από το όλον συνάγονται συμπεράσματα για τα επιμέρους. Ο παραγωγικός συλλογισμός οδηγεί σε βέβαια συμπεράσματα, εάν η πρώτη προκειμένη είναι γενικά αποδεκτή αλήθεια.

π.χ. Όλοι οι πλανήτες φωτίζονται από τον ήλιο. (1η προκειμένη)
Η Γη είναι πλανήτης. (2η προκειμένη)
Άρα, η Γη φωτίζεται από τον ήλιο. (συμπέρασμα)

- **Επαγωγικός συλλογισμός:** (από το ειδικό στο γενικό). Επαγωγικός είναι ο συλλογισμός που ξεκινά από κάτι ειδικό και συγκεκριμένο και καταλήγει σε ένα γενικό και αφηρημένο συμπέρασμα πιθανολογικά, με την σκέψη πως ό,τι ισχύει για το μέρος ισχύει και για το όλον. Δηλαδή, από τα επιμέρους συνάγονται συμπεράσματα για το γενικό. Ο επαγωγικός συλλογισμός οδηγεί συνήθως σε πιθανά συμπεράσματα, εκτός αν περιλαμβάνονται όλα τα επιμέρους στοιχεία, μέθοδο που χρησιμοποιούν στην επιστήμη και σε αυτή την περίπτωση το συμπέρασμα είναι βέβαιο.

π.χ. Ο χρυσός είναι μέταλλο. (1η προκειμένη)
Ο χρυσός είναι ανόργανο στοιχείο. (2η προκειμένη)
Άρα, τα μέταλλα είναι ανόργανα στοιχεία. (συμπέρασμα)

- **Αναλογικός συλλογισμός:** (από το ειδικό στο ειδικό). Αναλογικός είναι ο συλλογισμός ο οποίος ξεκινά από κάτι ειδικό και καταλήγει σε ειδικό συμπέρασμα. Δηλαδή, από τα επιμέρους συνάγονται συμπεράσματα για τα επιμέρους. Ο αναλογικός συλλογισμός οδηγεί πάντα σε πιθανά συμπεράσματα.

π.χ. Οι καλοί μαθητές περνούν στο πανεπιστήμιο. (1η προκειμένη)
Η Ελένη είναι καλή μαθήτρια. (2η προκειμένη)
Άρα, η Ελένη είναι πιθανό να περάσει στο πανεπιστήμιο. (συμπέρασμα)

Β. οι μορφές του συλλογισμού με βάση το είδος των προτάσεων που αποτελούν τις προκειμένες:

- **Κατηγορικός συλλογισμός:** κατηγορικός είναι ο συλλογισμός που οι προκειμένες είναι κατηγορικές κρίσεις, δηλαδή προτάσεις που δηλώνουν την κατηγορία του υποκειμένου. Οι προκειμένες περιέχουν συνδετικό ρήμα (είμαι, γίνομαι, φαίνομαι κ.λπ.) και κατηγορούμενο.

π.χ. Τα μέρη του λόγου είναι λέξεις. (1η προκειμένη)
Το ουσιαστικό είναι μέρος του λόγου. (2η προκειμένη)
Άρα, το ουσιαστικό είναι λέξη. (συμπέρασμα)

- **Υποθετικός συλλογισμός:** υποθετικός είναι ο συλλογισμός που η μία ή και οι δύο προκείμενες είναι υποθετικές προτάσεις, δηλαδή σχηματίζει υποθετικό λόγο. Στους υποθετικούς συλλογισμούς υπάρχει η υπόθεση ή λόγος «αν, εάν...» και η απόδοση ή ακολουθία «τότε...». Αν στις υπόλοιπες προκείμενες και στο συμπέρασμα έχουμε αποδοχή της υπόθεσης ή της απόδοσης, τότε μιλάμε για «θέση» τους, ενώ στην περίπτωση που έχουμε απόρριψή τους μιλάμε για «άρση».

π.χ. Αν οι κάτοικοι πετούν σκουπίδια, το περιβάλλον μολύνεται. (1η προκείμενη)

Στην Αθήνα οι κάτοικοι πετούν σκουπίδια. (2η προκείμενη)

Άρα, στην Αθήνα το περιβάλλον μολύνεται. (συμπέρασμα)

- **Διαζευκτικός συλλογισμός:** διαζευκτικός είναι ο συλλογισμός που τουλάχιστον μία προκείμενη είναι διαζευκτική πρόταση δηλαδή περιέχουν τον διαζευκτικό σύνδεσμο «ή». Το συμπέρασμα που συνάγεται περιέχει ένα από τα σκέλη της διάζευξης. Συνήθως, η μείζων προκείμενη είναι διαζευκτική πρόταση και η ελάσσων προκείμενη είναι κατηγορική πρόταση.

π.χ. Το έγκλημα έγινε ή με δόλο ή με αμέλεια. (1η προκείμενη)

Οι αποδείξεις δείχνουν ότι δεν έγινε με δόλο. (2η προκείμενη)

Άρα, το έγκλημα αυτό έγινε με αμέλεια (συμπέρασμα)